

«Утверждаю»
Директор МОУ «МСП №6»
Наушкин А.Л.
30 августа 2017 г.

«Согласовано»
Зам. директора по УВР
Мифтахова Л.А./
30 августа 2017 г.

Рабочая программа по марийскому (государственному) языку (интегрированный курс)

9 класс

Учитель: Михайлова Надежда Александровна

Количество часов на учебный год: 68 часов

Программа курса «Марийский (государственный) язык». Допущена Министерством образования и науки Республики Марий Эл.

Константинова В.В., Крылова Г.С., Кулалаева Н.А., Игнаева Р.П. Кугыжаныш марий йылме программе: 1-11 класс. – Торлатен да ешарен, 2-шо гана лукмо. – Йошкар-Ола, Марийский институт образования, 2011.

Учебные пособия:

1. Васенина О. Н., Рябинина Л.Н., Малинина Г.А. Марий йылме, 9 класс: кугыжаныш марий йылме дене учебный пособий. – Йошкар-Ола: «Марий книга издательстве» савыктыш порт», 2016. – 136 с.: ил.
5. Учаев З.В. Марий йылме. Практика. 8-9 класслан учебник. – Йошкар-Ола: Марийское книжное издательство, 1995.
8. З.В.Учаев. Марий йылме. 8-9 класслан учебник. Теорий. - Йошкар-Ола, Марий книга савыктыш, 1993.

Сборник диктантов:

А.М.Ефремов. Диктант да изложений сборник. – Йошкар-Ола, ГОУ ДПО (ПК) С «Марий образования институт», 2008.

9-ше классысе тунемме программын тун содержанийже

9 классыште марий кугыжаныш йылмын базовой курсшо пыта. Тиде этапым тунем пытарыше-влак 1–9 классыште тунемме тема-влак почеш ямдылалтде икшырымын ойлен, вес енын ойжым умбакыже шуэн моштышаш улыт. 9 классыште тунемше-влакым проблемный йодыш почеш шонкалаш туныктыман. Тыгай ийготан тунемше шке вашмутшым ушандарен каласен кертшаш. Базовой курсым тунем пытарыше-влак марий йылмым тичмаш системе семын пален налшаш улыт. 9 класс гыч утларакше иктешлен ушештарыме паша туналеш да пытаргыш этапыште шуялтеш. 9 класслаште марла кутырен моштымаш умбакыже виянеш. Тема-влак коклаште кугу ойыртем уке. Нуно содержанийын кугыт да шонымашын келгытше дене веле ойыртемалтыт. 9-ше классым тунем пытарыше-влак лудмо гоч информацийым налын, шкевуя шинчымашым поген кертшаш улыт.

Кугыжаныш марий йылмым туныктымын содержанийже тыгай компонент-влак гыч шога: кутырымо сфера-влак, тема ден коммуникативный ситуаций-влак; лингвистика дене кылдалтше шинчымаш; лингвокраеведений дене кылдалтше шинчымаш. Программыште тунемшаш материал тыгай радам дене пуалтеш: блокын темыже, тунемшаш материал содержаний да кутырышаш ситуаций, лексика да кутырымо образец, грамматический материал, кучылтшаш произведений да лингвокраеведений материал, грамматический материал палыме да кучылтмо кукшыт. Программын лингвокраеведений раздельштыже лудшаш произведений-влак пуалтыт. Содержанийышт дене палымым ыштыме годым тыгай йон-влакым кучылтман: тунемме темылан келшыше ужаш-влакым классыште лудын лончылымаш; туныктышын палемдыме ужаш-влакым монгышто лудмаш; путынь содержаний дене палымым ыштымаш; автор-влак дене палдарымаш.

Йочан культуроведческий компетенцийжым вияндаш, шочмо йылмым йораташ туныкташ, тудын поян да сорал улмыжым пижаш полшаш. Йочан **йылме да лингвистический компетенцийже** виянеш, кулеш годым ойым вес йогыныш кусараш але вес енын мутышкыжо пураш **коммуникативный компетенцийым** вияндаш полша.

Темлыме тема-влак:

1. Паша чырык пытен.
2. Кундеммысе школ системе.
3. Айдемын уш–акылже да техника.
4. Марий калык пайрем-влак.
5. Шернур вел.
6. Самырык тукум.
7. Марий сандалык.
8. Марий телевидений ден радио.
9. Йошкар–Ола - образований рудер.
10. Ялысе да олесе быт. Сервис.
11. Шошо толеш.
12. Родо тукум калык дек унала.

Тунемме ий мучко кажне классыште марий йылмылан 68 шагат ойыралтеш. Тунемшаш материалым блок дене пуымо. Индешымше классым тунем пытарышын мут поянлыкше 2500 мут гыч шогышаш. Тышечын 750 мутшо дене куштылгын пайдаланен моштышаш.

Индешымше классым пытарыше-влакын шинчымашышт да моштымашышт (планируемые результаты) тыгай лийшаш улыт:

Предметный лектыш семын палемдыман:

Колыштын умылымаште: турло сынан да кужытан текстым ик гана йонгалтарыме гычак умылен керташ

Кутырымаште: 800 мут да мут сочетанийым палаш да мутланымаште кучылтын мошташ (50 у мут, 750 – 1-8 классла гыч); кутырымо тема дене 10-12 реплика диалогым; 12-15 предложениян монологым чонен мошташ; тунемме тема почеш монологым, диалогым да тушка мутланымашым чонен мошташ; лудмо да колыштмо текстын содержанияк почеш аклыме сынан шонымашым каласаш; описаний, повествований, рассуждений сынан текстым чонен мошташ.

Лудмаште: научно – популярный текст гыч тун информацийым налаш (текстыште 3% палыдыме мут лийын кертеш); сылнымут произведений гыч ужашым лудын, марий йылмын сылнылыкшым, ямжым шижын мошташ; лудмеке, текстын авторжо, ко, мо нерген ойлалтме нерген каласен керташ.

Возымаште: темлыме тема почеш шкегыч текстым чонен мошташ; описаний, шонкалымаш сынан текстым возен мошташ; темлыме план почеш текстым чонен мошташ.

Индешымше классым пытарыше-влак тыгай грамматический материал дене палыме лийшаш да нуным кучылт моштышаш улыт:

- *дыме, (-дымо, -дымо)* суффиксан шорымо причастий;
- ушем мут-влак (*садлан кора, садлан верч, тудлан верч*);
- жапым ончыктышо йон-влак (жапым ончыктышо наречий, почеш мут, деепричастий (*-меке, -мешке, -шыла*));
- предметын палыжым ончыктышо йон-влак (пале мут, лум мут, чот мут, причастий-влак, родительный падежыште каласалтше лум мут (Москван уремже));
- танастарымашым ончыктышо йон-влак (сравнительный падеж, *гай, семын* почеш мутан сочетаний-влак).

Личностный лектыш (результат) семын палемдыман:

тунемше умылышаш: марий йылме-марий калыкын эн кугу поянлыкше. Тудын полшымыж дене йоча моло предмет-влакымат сайынак тунемеш, творчествожат виянеш, чын айдеме лиеш; айдеме марий йылме дене кугешнышаш, тудым арален кодымо нерген тургыжланышаш, яндарлыкше верч тыршышаш, шке ойлымо йылмыжымат вияндаш точышаш;

йылме поянлык верч тургыжланышаш; шонымашым раш да умылаш лийшын каласышаш; шкенжынат, вес ойлышынат йылмыжым аклен моштышаш.

Метапредметный лектыш семын ончыктыман:

Тунемше йылме дене кылдалтше пашам ыштен моштышаш: ойлымо да возымо текстым чын умылышаш; текстым турло семынат лудын моштышаш (турысnek, кулеш верым ойырен); кулеш шинчымашым турло источник гыч налын моштышаш (газет, журнал, справочник, компакт-диск, Интернет, т.м.) шке шонымашым возен але йукын умылтарен моштышаш; йолташ-влак ончылно палемдыме теме дене ойлен моштышаш.

Тунемше налме шинчымашым, моштымашым илышыште кучылт моштышаш. Кеч-могай илыш пордемыштат ен-влак дене мутланен моштышаш; учашымаштат, тыглай мутланымаштат йылме этикетым шуктен шогышаш.

Наизусть тунемшаш произведений-влак:

А. Тимиркаев. Ученый тукым.

М. Казаков. Пеледыш пайрем (ужаш).

С. Вишневский. Ава (ужаш).